

ΙΠΠΟΤΙΚΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΑΛΕΞ. ΛΟΥΜΑ, ΠΑΤΡΟΣ

Η ΔΥΟ ΑΡΤΕΜΙΔΕΣ



(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

ΕΓΓΑΛΕΙΟΤΑΤΕ, απάντησε ή Άρτεμις, τρομαγμένη από τόν τόνο των τελευταίων λόγων του βασιλέως, ή μόνη συμβουλή που μπορώ να σας δώσω, είνε ν' ακολουθήσετε τή φωνή τής συνειδησέως σας. Πρέπει, μου φαίνεται, να συνεχίσετε τή τακτική που ακολουθήσατε ως τώρα. Γιατί νομίζω ότι, αν ό έκτοκλής ντ' Ήξιμς σκεφτόταν κάποιο έγκλημα έναντιον σας, δεν θά περιέμενε καλύτερες εύκαιρίες απ' αυτές που του παρουσιάστηκαν δυο φορές τώρα τήν μιá φορά στην έορμη γαλιερία του Λούθρου και τήν άλλη στο δάσος του Φοντανεινιάλ,

στην άκρη ενός γκρεμού.

—Φτάνε! Άρτεμις! είτε ό Έρριξος Β'. Δέν σου ζητάω τίποτε άλλο. Έσβυσε από τήν ψυχή μου μιá μεγάλη φροντίδα. Σ' εύχαριστώ πολύ γι' αυτό, αγαπητό μου παιδί. Άς μή μιλήσουμε πια γι' αυτό τό ζήτημα. Τώρα, μπορώ ν' απαγοληθώ μ' όλη μου τήν έλευθερία στις έορτές των πραγματικών αδελφών σου. Θέλω να είνε λαμπρές. Θα τίς παρακολουθήσει κι' εσύ, δεν είν' έτσι. Άρτεμις; —Η Μεγαλειότης σας άς με ανηρόση, απάντησε ή Άρτεμις, μή ξεριθιάς ήθελα να σας ζητήσω τήν άδεια να μήν παρουσιασθώ σ' αυτές τίς έορτές. Θα προτιμήσω, αν θέλετε, να σας τό άμολογήσω, να παραμείνω στη μοναξιά μου.

—Πώς, έκανε ό βασιλεύς. Γιατί δέν θέλεις να παρακολουθήσει τίς μεγαλοπρεπείς αυτές έορτές;

—Μεγαλειότης, απάντησε ή Άρτεμις με τόνο σοβαρό, θέλω να προσενηθώ.

Έπειτ' από μερικά στιγμάς, ό βασιλεύς έγραψε απ' τά διαμαρτυρία τής Άρτεμιδος ντ' Κάστρο με τήν ψυχή του άνακουτισμένη πολύ απ' τίς άγωνίες τής. Μά αυτές τίς άγωνίες τίς άφανε έλας στην καρδιά τής φτωχής Άρτέμιδος.

ΙΧ

ΟΙΩΝΟΙ ΘΑΝΑΤΟΥ

Από τήν ήμερα εκείνη, ό βασιλεύς άπέφασκε όλη τήν ένεργητικότητα του στην ποσειτομασία των λαϊκών έορτών που θά έδινε για τους γάμους τής κόρης του πριγκιπίσης Έλισαβέτ με τόν βασιλέα τής Ισπανίας Φίλιππο Β' και τής αδελφής του Μαργαρίτας με τόν δούκα τής Σαβοΐας Φιλίβερτο Έμιμανουήλ.

Τό συμβόλαιο του γάμου του Φιλίβερτου Έμιμανουήλ με τή Μαργαρίτα τής Γαλλίας, θά υπογραφοόταν στις 28 Ιουνίου. Ό βασιλεύς λοιπόν άνήγγειλε, ότι τήν ήμερα αυτή και τίς δυό έπόμενες θά γινόταν στο Τουρνέλ διάφορα ιπποτικά άγώνισματα. Με τήν πρόφασι μάλιστα ότι ήθελε να τιμήσει περισσότερο τους δυό μελλοντικούς, μά στην πραγματικότητα με τόν σκοπό να έκανοποιήση τό πάθος του για τους άγώνες, ό βασιλεύς διεκήρυξε, ότι θά λάβαμε μέρος κι' ό ίδιος σ' αυτούς.

Μά τό πρωί τής 28 Ιουνίου, ή βασίλισσα Αικατερίνη των Μεδίκων, ή όποία εκείνη τόν καιρό δέν έβγαίνε σχεδόν καθόλου από τά διαμαρτυρία τής, ζήτησε μιάν άρραβία απ' τόν βασιλέα, τήν όποία ό Έρριξος δέχτηκε άμέσως.

Η Αικατερίνη μίλησε κατασκορευμένη στο βασιλικό γκαρτέο.

—Ω! Μεγαλειότης, του έλε μολίς τόν είδα σας έξορκίζω στο όνομα του Χριστού, μή βγείτε καθόλου από τό υπνά απ' τό παλάτι!

—Και γιατί, Μεγαλειότης; ρώτησε ό Έρριξος, ξεσηκωμένος απ' αυτά τά άπροσδόκητα λόγια.

—Μεγαλειότης, θά σας συμβίβ κάποιο μεγάλο δικαίωμα αυτές τίς ήμέρες! απάντησε ή βασίλισσα.

—Και ποιός σας τό έλε αυτό; ρώτησε ό βασιλεύς.

—Τό άστρο σας, Μεγαλειότης! Τό έίδαμε τήν περασμένη νύχτα έγώ κι' ό Ίσαλός άστρολόγος μου και διακρίναμε σ' αυτό τά πιο άπειλητικά σημάδια κινδύνου, κινδύνου θανάτου.

Πρέπει να σημειώσουμε εδώ, ότι ή Αικατερίνη των Μεδίκων είχε άρξοσει να καταγίνεται από εκείνη τήν έποχή με τή μαγεία και τήν αστρολογία, ή όποιες, άν ποτέμωια τους χρονικογράφους τής έποχής, σπάνιος τήν γλίσσαν σε όλα τής άποκαλίψαν.

Μά ό Έρριξος Β' δέν ήταν καθόλου εύπιστος στα ζητήματα αυτά και απάντησε ψελώντας στη σύζυγό του.

—Αν, κυρία, τό άστρο μου άναγγέλλει κάποιο κίνδυνο, ό κίν-

δυνος αυτός με άταλει έξ ίσου κι' εδώ μέσα, όσο και στο ύπαιθρο.

—Όχι, Μεγαλειότης, απάντησε ή Αικατερίνη, ό κίνδυνος αυτός, θά σας χτυπήσει έφόσον θά βρωσκόσωτε έξω.

—Άλήθεια; Μήπως πρόκειται να με πάω ό άνεμος;

—Μήν άστεινέστε, Μεγαλειότης. Δέν πρέπει να έγκαταλείψετε τό Λούθρο αυτές τίς ήμέρες. Τά άστρα μάζ λένε τά περιωμένα. Σας έξορκίζω. Μή βγείτε καθόλου έξω.

—Σε κάθε άλλη περίπτωση, απάντησε ό βασιλεύς, θά ήμουν εύτυχισμένος, κυρία, να σας φανώ εύχάριστος, μένοντας μαζί σας στο παλάτι. Μά έχω άναγγείλει κώλας, ότι θά τιμήσω με τήν παρουσία μου τίς έορτές των γάμων των θυγατέρων μας. Πρέπει λοιπόν να παρενθώ σ' αυτές.

—Τούλάχιστον, Μεγαλειότης, μή λάβετε μέρος στους άγώνες, είτε ή Αικατερίνη.

—Και πάλι, κυρία, ό λόγος που έχω δώσει, με άναγκάζει με λύπη μου να μήν κάνω αυτό που μου ζητάτε. Μά ποιός κίνδυνος μπορεί να με άπειλήση στους άγώνες; Σας είπα ενώνωμον για τό μεγάλο αυτό ενδιαφέρον σας. Άπό όσο, έπιτρέψτε μου να σας πω, ότι οι φόβοι σας είνε έντελώς χυμαρικοί.

—Μεγαλειότης, απάντησε ή Αικατερίνη, σκύθοντας τό κεφάλι τής, είμαι ανηχηθμένη να ύποκαίτω στις θελήσεις σας. Κάνω λοιπόν και σήμερα τό ίδιο, αλλά με τόν τρομο και τήν άγωνία μέσα στην καρδιά μου.

—Θά ρθίτε βέβαια κι' εσείς στους άγώνες; είτε ό βασιλεύς φιλώντας τό χέρι τής σύζυγου του. Θα ρθίτε να μ' έπενημήσετε κλητή και να βεβαιωθείτε και μόνη σας πόσο άδικαιολόγητα είνε οι φόβοι σας.

—Θά σας ύποκωσώ ως τό τέλος, Μεγαλειότης, είτε ή Αικατερίνη και άποσύθησε.

Η Αικατερίνη των Μεδίκων παρακολούθησε πρόφασι μαζί με όλη τήν Αίλλη, έκτός από τήν Άρτέμιδα ντ' Κάστρο, τους άγώνες τής πρώτης ήμέρας, κατά τους όποιους ό βασιλεύς πάλαψε στο κονταροχτύπημα με πολλούς αλλοκούς και τους έντονησε.

—Ε λοιπόν, κυρία; τής έλε τό ίδιο βράδυ γελώντας ό βασιλεύς. Είδατε ποιό τά άστρα είχαν άδωσο;

Η Αικατερίνη κινήσε θλιβερά τό κεφάλι τής και τού απάντησε:

—Άλλοίμονο! Έχουμε δυό μέρες άγωνία ακόμα...

Μά και τήν άλλη μέρα έγιναν τά ίδια: Ό Έρριξος Β' νίκησε σ' όλα τά κονταροχτυπήματα που έλαβε μέρος χωρίς να πάθη τίποτε.

—Βλέπετε, κυρία, ότι τά άστρα γελώστηκαν και σήμερα, είτε στην Αικατερίνη όταν γράσανε τό βράδυ τόν Λούθρο.

—Ω! Μεγαλειότης! απάντησε ή βασίλισσα. Εκείνη που με κάνει να τρέμω περισσότερο, είνε ή τρίτη ήμερα.

Η τελευταία αυτή ήμερα των άγώνων, ή 30 Ιουνίου, μιá Παρασκευή, θά ήταν ή πιο λαμιατή και πιο όφραία απ' τίς δυό προηγούμενες.



ΞΕΝΑ ΤΡ/ΓΟΥΔ'Α
ΜΙΣΕΜΟΣ

(ΤΟΥ ΕΡΡ. ΧΑ'Ι'ΝΕ)

Γερμένος στο κατάρτι εκεί, μετρώ τό κάθε κόμα...
Γεία σου, πατρίδα μου γλυκή... (Κερί...)

Και φεύγομε... Τι κρίμα!

Από τό σπίτι τής περνά...
Τό παραθύρι, να το! Κιττάω άπάνω και πωδ... Κουεις δέν βλέπει κάτω!

Άχ, δάκρυ, κάμε να σταθής ώποσο να βλέπω μόνο κι' εσύ, καρδιά, μη ραγί... (στεις) απ' τόν πωδ τόν πόνο.

ΟΙ τέσσερες άγωνιστά τής ήμέρας εκείνης, ήταν ό βασιλεύς, ό δούξ του Γιάξ, ό Άλφρόνδος τής Έσθης δούξ τής Φεοράρας, και ό Ίακώβος τής Σαβοΐας, δούξ του Νεμούρ. Κι' οι τέσσερες όμως έκαναν πραγματικά θαύματα, κι' ή νίκη μοιράστηκε σ' όλους.

Ό Έρριξος Β' ήταν όλος όρημ και ένθουσιασμέ. Οι άγώνες αυτοί τόν μεθούσαν. Έβξαρνα διως, ή σάλπαγγες χτύπησαν, δίνοντας τό σήνσημα τής άποχωρήσεως, γιατί κόντευε πια να βραδύνηση.

Αμέσως ή βασίλισσα Αικατερίνη των Μεδίκων σημάθηκε, άναπνόντας μ' άνακούφισα.

Είχε περάσει κι' ή τελευταία ήμερα των άγώνων, χωρίς να συμβή κανένα δυστύχημα στο σιζύγιο τής.

—Πώς; έκανε ό βασιλεύς. Τελειώσαμε; Όχι, κυρία μου, όχι! Άκόμα λίγο.

Τότε ό αϊλάρχης κ. ντ' Βιεγβίλ παρατήρησε στον βασιλέα, ότι δέν ύπηρεχε κανείς νικητής κι' ότι ή ήμερα είχε πια τελειώσει.

—Όχι! έκανε ό βασιλεύς με άνωπονηρία. Έγώ που κατέδηρα πρώτος στο σίβο, πρέπει να φύγω τελευταίος απ' αυτόν.

—Μά, Μεγαλειότης, είτε ό κ. Βιεγβίλ, δέν ύπάχει πια κανείς για να σας άντιπροσώπώ ως αντίπαλός σας. Όλοι κουράστηκαν πια.

—Νά, είτε ό βασιλεύς. Αυτός εκεί πέρα, που έχει διαρκώς τήν

μάσκα του κράνους του διαρκώς καταβασμένη, δέν έλαβε άκόμα μέρος στους άγώνες. Ποιάς έβλεπε, Βιεγβίλ;
 —Μεγαλειώτατε, δέν ξέρω. Δέν τόν πρόσεξα.
 —Έ, κύριε, είπε τότε ο 'Ερρίκος Β' προχωρώντας προς τόν άγνωστο, θά σάς ήταν ευχάριστο ν' άγωνιστήτε μαζί μου σ' ένα τελευταίο κονταροχτύπημα;
 Ο άγνωστος έμεινε λίγο χωρίς ν' άπάντηση κι' έπειτα είπε με φρονή έπίσημη και βαθείά :
 —Η Μεγαλειότης σας άς μου έπικρέμη ν' άρνηθώ αυτή τήν αιτή!

Ο ήχος αυτής τής φρονής έκανε νά προστεθή μιá άλλωστη ταραχή στην άνωσιμονηρία που είχε κυριασεί κάθλας τόν βασιλεύ.
 —Νά σας έυπρέσω ν' άρνηθίτε! Έκανε με μιá νευρική κίνησι δόρηξ. Όχι, κύριε! Δέν τό έυπρέτω αυτό!
 Τότε ο άγνωστος, χωρίς νά πη λέξει, άναστήκωσε άργά τή μάσκα τής περικεφαλαίας του.
 Και γιά τρίτη φορά, μέσα σέ δεκατέντε ήμέρες, ο βασιλεύ είδε τό γλωπιό και μελαγχολικό πρόσωπο τού κόμης Γαβριήλ ντε Μονγκομερού.

V

ΤΟ ΜΟΙΡΑΙΟ ΚΟΝΤΑΡΟΧΤΥΠΗΜΑ

Ο βασιλεύς, βλέποντας τό πρόσωπο αυτό, έννοιωσε ένα φίλος εκπλήξεως και ίσως ιρώσου, νά περνήει σ' όλο του τό κορμί.
 Μα δέν θέλησε νά όμολογήσει στον έαυτό του και πολύ περισσότερο στους άλλους, τόν φόβο του αυτό. Η ψυχή του άντέδρασε έναντίον τού έννοτικού του και άρχίως έπειδή φορήθηκε γιά ένα λεπτό, δείχτηκε κατόπιν τοιμηρός και άρραβός.
 Ο Γαβριήλ είτε γιά δεύτερη φορά με τήν άργή κι' έπίσημη φωνή του :
 —Έξορκίζω τη Μεγαλειότητά σας, νά μην έταμείν στη θέλησί της!
 —Κι' όμως έπιμένω, κύριε ντε Μονγκομερού, άπάντησε ο βασιλεύς.
 Ο 'Ερρίκος, με τά μάτια θαμπομένα από τόσες άντίθετες συγνήσεις, νόμιζε πως τά λόγια αυτά και ο τόπος τής φωνής τού Γαβριήλ άποτελούσαν μιá πρόκλησι έναντίον του. Τρομαγμένος άπ' τήν έπιστροφή τής άλλωστης αυτής ταραχής πού ή 'Αρτεμης ντε Κάστρο του είχε γιά μιá στιγμή διαλύσει, άνορθωνόταν τώρα ένεργητικά έναντίον τής άδυναμίας του και ήθελε νά τελειώνη μιá γιά πάντα μ' αυτές τίς άναμυδρες άδυναμίες του πού τίς έκρινε άνάξιες του έαυτού του.
 Άπάντησε λοιπόν στον Γαβριήλ με μιá σταθερότητα άλλωστη :

—Επιμαστίητε, κύριε, ν' άγωνιστήτε μαζί μου.
 Ο Γαβριήλ, νουθετώντας κι' αυτός τήν ψυχή του άναστατωμένη δια κι' ο βασιλεύς, υποκλίθηκε χωρίς ν' άπάντησι.
 Έκείνη τή στιγμή, ο κ. ντε Μπουαζύ, ο μέγας σταυλάρχης, πλησίασε και είπε στον βασιλεύ, ότι ή βασίλισσα τόν έστειλε νά έξορκισή έκ μέρους τής τήν Μεγαλειότητά του νά μην άγωνισθή πια γιά τήν άγάτη της.
 —Ασεντήστε στη βασίλισσα, είπε ο 'Ερρίκος, ότι άκριβώς γιά τήν άγάτη της θά λάβω μέρος σ' αυτό τό τελευταίο άγώνημα.
 Και γυρίζοντας προς τόν κ. ντε Βιεγβίλ, έπρόσθεσε :
 —Εμπρός, κύριε ντε Βιεγβίλ, τί κάθεστε; Όπλίστε με άμέσως.
 Μέσα στην παρατάλη του, ζήτησε από τόν κ. ντε Βιεγβίλ μιá ισημερία πού άνηκε στον κύκλο των καθήκοντων τού μεγάλου σταυλάρχου κ. ντε Μπουαζύ. Ο κ. ντε Βιεγβίλ, ξεφρασμένος, τού έκανε με σεβασμό μιá σχετική παρατήρησι.
 —Έχετε δική; είπε ο βασιλεύς, χιπιώντας τό μετάπύ του. Μα πού έχω λοιπόν τό μυαλό μου;
 Μα τήν ίδια στιγμή συνάντησε τό ψυχρό και άκίνητο βλέμμα τού Γαβριήλ και ξανάεπι μ' άνωσιμονηρία :
 —Μά ναί! Είχα δική! Ο κ. ντε Μπουαζύ πάει στη βασίλισσα γιά νά τής άνακοινώση τήν άπάντησί μου. Η Ξερα τί έκανα ή τί έλεγα... Όπλίστε με, κύριε ντε Βιεγβίλ!
 —Αφού είν' έτσι, Μεγαλειώτατε, άπάντησε ο κ. ντε Βιεγβίλ, κι' αφού ή Μεγαλειότης σας έπιμένει άπολύτως νά γίνη ένα τελευταίο κονταροχτύπημα, έχω νά σάς είσω, ότι έγώ πρέπει ν' άγωνισθώ μαζί τής και άπατώ τό δικαίωμα μου. Ο κ. ντε Μονγκομερού δέν ήλθε άπ' τήν άρχή των άγώνων στό στίβο καί παρουσιάστηκε σ' αυτόν διαν οι άγώνες είχαν πια τελειώσει.
 —Έχετε δική, κύριε, είπε ζοηρά ο Γαβριήλ, άποσίρομαι γιά νά σάς παραχωρήσω τή θέσι μου.
 Μα σ' αυτή τή στιγμή τού Γαβριήλ ν' άποφύγη ν' άγωνιστή μαζί του, ο βασιλεύς έπέμενε νά βλέπει τήν πρό-



άκια ενός έχθρου, ο οποίος νόμιζε ότι τόν τρώμαζε.
 —Όχι! Όχι! Άπάντησε στον κ. ντε Βιεγβίλ, χιπιώντας με δύναμη τό πόδι του. Θέλω αυτή τή φορά ν' άγωνισθώ με τόν κ. ντε Μονγκομερού και με κανέναν άλλο. Φτάνουν πια τά λόγια, διλίστε με!
 Κι' αφού άλλαξε ένα βλέμμα περιήρανο με τόν κόμητα, χωρίς νά προσθήσι τίποτε άλλο, έπρότεινε τό μετάπύ του γιά νά τού περάσει ο κ. ντε Βιεγβίλ τό κράνος του.
 Ήταν φανερό πως τό περασμένο του τόν έτόφλωνε.
 Τήν ίδια στιγμή, ο δούξ τού Νταυόιο πήγε πάλι νά τόν παρακαλήσει έκ μέρους τής Αββατερός τών Μεδίκων νά εργαταλείη τόν στίβο.

Κι' επειδή ο βασιλεύς δέν άπάντησε στις παραλήσεις του, ο δούξ έπρόσθεσε με σίγατη φωνή :
 —Η 'Αρτεμης τού Πουατιέ, Μεγαλειώτατε, μου είπε έπίσης νά σάς πώ μυστικά, ότι πρέπει νά προσέχετε μ' αυτόν πού θ' άγωνισθήτε τώρα.
 Άκούγοντας τό όνομα τής 'Αρτέμης, ο βασιλεύς άνασκήρτησε χωρίς νά θέλη. Μά άμέσως συγκρατήθηκε και είπε μέσα του :
 —Όχι! Δέν πρέπει νά δείξω στην άγαπημένη μου, ότι φοβάμαι!
 Κι' έξακολούησε νά διατηρή τήν προήφανη σιωπή του.
 Όστόσο, καθώς ο κ. ντε Βιεγβίλ τόν έξοπλίτιζε, τού είπε πάλι με σίγατη φωνή :
 —Μεγαλειώτατε, σάς δοκίμασι στό Θεό πως τρεις νύχτες τώρα άνευρησίωμαι, ότι θά συμβη σίματα κάτω δυστήχημα κι' ότι ή τραγική Τουίνου θά σας είναι μοιραία. (1)
 Μα ο βασιλεύς δέν φάνηκε νά τον άκουσε. Ήταν κάθλας ώπλισμένος και είχε αρχίσει τό κοντάρι του.
 Ο Γαβριήλ κρατούσε κι' αυτός τό δικό του και στεκόταν άκίνητος.
 Έπειτα, οι δύο άγωνιστά άνέβησαν σ' ύψος τους.
 Τότε μιá άλλωστη και βαθείά σιωπή άπλώθηκε άνάμεσα στο λήθος των θεατών.
 Όλοι κρατούσαν τίς άνωσιές τους κι' είχαν καρφώσει τά βλέμματά τους στον βασιλεύ και στον Γαβριήλ.
 Όστόσο, έρόσον ο κοντόσταυλος και ή 'Αρτεμης ντε Κάστρο άπουσίαζαν, όλοι, έκτός από τήν 'Αρτέμδα τού Πουατιέ, άγνωστούν, ότι ένα τρομερό μίσος ήπηχε μεταξύ τού κόμης ντε Μονγκομερού και τού 'Ερρίκου Β'. Κανείς δέν μπορούσε νά φαντασθή, ότι ο άγών αυτός μπορούσε νά εχη αίτια τήν άποτέλεσμα. Ο βασιλεύς, συνηθισμένος σ' αυτά τ' άκίνδυνα παιχνίδια, είχε έμφανισθεί έξατό φορές στό στίβο υπό συνθήκες φαινομενικώς όμοιες μ' αυτές πού παρουσιαζόντουσαν τώρα.
 Κι' όμως, σ' αυτό τόν αντίπαλο πού είχε μείνει μυστηρώδης ως τό τέλος, σ' αυτή τήν γεμάτη σημασία άρνησί του νά δεχθή τή μονομαχία, μέσ' στην τυφλή έπιμονή του βασιλεύς, όλοι προσεσθάνοντουσαν κατί άσηρήσιτο και τρομερό και μιστρόσά σ' αυτό τόν άγνωστο κίνδυνο, όλοι σάπαιναν και περιέμεναν.
 Γιατί; Κανένας δέν θά μπορούσε νά τό πη. Μα ένας ξένος πού θά ήφτανε εκείνη τή στιγμή, βλέποντας τά πρόσωπα όλων, θά έλεγε: «Κάποιο τρομερό γεγονός πρόκειται νά γίνη εδώ!...»
 Ο τρώος και ή άγονία πλανώντουσαν στον άέρα.
 Και κατί άλλο ακόμα τόνησε περισσότερο τήν πένθυμη εκείνη κατάσταση. Στα συνηθισμένα κονταροχτύπηματα, καθ' όλη τή διάρκεια τους, ή σάλλαγγες έπαζαν άδιάκριτα διάφορα θούρια.
 Μα διαν ο βασιλεύς κι' ο Γαβριήλ υπήσαν στό στίβο, ή σάλλαγγες σάπαιναν με μίς δίλεξ μαζί. Τότε ή άγονία κι' ο τρώος, μέσα στην άπόλυτη εκείνη σιωπή, διπλασιάσθηκαν.
 Οι δύο αντίπαλοι πολύ περισσότερο από τούς θεατές, έννοιωσαν αυτή τήν τάραχη πού πηλαμάριζε—θά έλεγει κανείς— τήν άτμόσφαιρα.
 Ο Γαβριήλ, δέν σκεφτόταν πια, δέν έβλεπε πια, δέν έξοισε πια σχεδόν. Πήγαυε μηχανικά και σάν σ' ένα όνειρο, κίνοντας έξ ένοσάτιον, ότι είχε κάνει και άλλοτε σε παρόμοιες περιπτώσεις, μά οδηγούμενος συγχρόνως από κάποια μυσική και δυνατή θέλησι, ή όποία, άσφαλώς, δέν ήταν ή δική του.
 Ο βασιλεύς ήταν πολύ ταραγμένος άκόμα. Είχε μιστρόσά στό μάτια του κατι σάν σύννεφο και τού φανόταν πως ζούσε και πως έναινείτο μέσα σε μιá φαντασμαγορία άλλωστη, πού δέν ήταν ούτε πραγματικότητα, ούτε όνειρο.

(Άκολουθεί)

(1) Όλα τ' άνωτέρω αναφέρονται στα «Άπομνημονεύματα τού Βενώαν Κάρλου, γραμματέως τού σάλλαρχου ντε Βιεγβίλ.